N°. 3485. 1858.

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon Droit.

Dit blad verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5.00; voor de buitensteden franko p. p. *f* 6.00.
Brieven, *Gelden*, enz. FRANKO te adresseeren aan „het Bureau van DE TIJD."

WOENSDAG 20 OKTOBER.

Advertentiën van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1.00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 19 Oktober.

De beruchte vijfde paragraaf van het voorloopig verslag, waarmede de Regering zoo zeer is ingenomen, heeft nog andere stellingen dan de bereids genoemde, die voor verbetering vatbaar zijn. Zoo wordt daar verzekerd: „dat de bescherming op zich-zelve den ondernemingsgeest veel meer uitdooft dan aanmoedigt, daarvan is „meer dan één *onwederlegbaar* bewijs voorhanden; evenzeer als dáárvan, dat opheffing van bescherming dien „geest aanprikkelt en tot groote ontwikkeling noopt." Dat staat zoo, letterlijk te lezen op bladzijde 6 van dat hooggeroemd voorloopig verslag. Als men het ziet, wrijft men de oogen uit om zich te overtuigen dat men zich niet vergist, zoo wonderbaar stout wordt er de blijkbaarste onwaarheid gezegd. Wij betwijfelen de goede trouw niet van degenen, die zoo spreken; maar wij hebben de overtuiging dat zij door zonderling gekleurde vergrootglazen zien.

Wáár toch zijn die *onwederlegbare* bewijzen? Wij vinden slechts twee stellingen tot betoog aangevoerd, die zoo weinig *onwederlegbaar* zijn, dat de eene zelve bewijs behoeft, en de andere de vooruitgezette beweering omver stoot.

Om ons aan te toonen, dat de opheffing van alle bescherming den ondernemingsgeest aanmoedigt, wijst men op het feit, dat de reederijen zich hebben ontwikkeld sinds den tijd, dat daaraan alle bescherming is ontnomen. Dat bewijs rust alleen op het vicieus argument, hetwelk van *nadat* tot *omdat* besluit. Dat gaat niet op, tenzij men opheldert hoe het *nadat* op het *omdat* heeft gewerkt. En dewijl dat ontbreekt; dewijl men daarentegen kan duidelijk maken, hoe, ten spijt van de opheffing der bescherming, onze reederijen gebloeid hebben door andere oorzaken; dewijl daarenboven op dit oogenblik, nu die andere oorzaken hebben opgehouden te werken, de reederijen klagen, dat de schepen zonder vracht liggen en de scheepsbouw aan het werkvolk gedaan geeft; nu komt men al zeer ter kwader ure roem dragen op den bloei van onze reederijen als gevolg van de opgehevene bescherming!

Maar men heeft nog eene grootere dwaasheid gezegd in dat voornaam voorloopig verslag. Men heeft daar het onverstand gehad een bewijs te leveren tegen zichzelven. Ten einde 't ons te verklaren, dat de bescherming den ondernemings-geest uitdooft, heeft men de onnoozelheid het volgende te zeggen: „Ons tarief gaf, „vroeger vooral, veel grooter bescherming aan de „fabrikatie van grove stoffen en voorwerpen, dan aan „fijnere en meer volmaakte. Het gevolg bleef niet „achter: de industrie bepaalde zich vooral bij het ver„vaardigen van die minder waardige; zij laat nog veelal „het fabriceeren van de fijnere en meer waardige goede„ren geheel na en ontwikkelt zich niet verder." Wij weten niet of wij onze oogen mogen vertrouwen als wij dat lezen. Is dat met ernst gezegd in een officiëel staatsstuk? En durft daarop een minister van Financiën wijzen insgelijks in een officiëel staatstuk? Hoe! men bekent met ronde woorden, dat de ondernemingsgeest zich veropenbaart overal waar bescherming wordt geschonken en dat daarentegen waar geen of weinig bescherming werd verleend de nijverheid niets of weinig heeft durven ondernemen. En men leidt dan dááruit af, dat de bescherming aan den ondernemingsgeest schaadt en de vrijheid daaraan voordeelig is! Men moet waarlijk met blindheid zijn geslagen om tot zulk een besluit te komen, om de zaken in zulke gansch omgekeerde verhouding te zien. Neen, als wij afgaan op de redeneering van het verslag, dan vinden wij daar een voor de stellers van dat verslag onwederlegbaar bewijs, dat de bescherming den ondernemingsgeest aanmoedigt en het gebrek aan bescherming dien uitdooft.

Wij weten nu daarenboven wat het voorbeeld van Zwitserland, den industriëelen voor de voeten geworpen, beteekent, nu wij hebben aangetoond, dat daar tarieven zijn gelijk bij ons en, op sommige takken van nijverheid, hooger dan bij ons. Maar genomen, dat er hoegenaamd geene bescherming ware, dan zou men uit het voorbeeld van Zwitserland niets tegen ons kunnen besluiten. Heeft de nijverheid aldaar meerder kosten van vervoer te dragen, daarentegen heeft zij onder elk ander opzigt alles op ons voor. Er zijn daar bijna geene lasten te dragen en accijnsen zijn er volstrekt niet bekend. Van daar dat de fabriekant met minder kosten zijne fabriek inrigt en gaande houdt en dat de werkloonen veel, zeer veel lager zijn dan bij ons. Daarenboven werkt men daar schier overal met waterkracht, die er veel sterker is dan waar ook ten onzent. Uit dien hoofde is de nijverheid in de Kantons in een allergunstigsten toestand, vooral vergeleken tegen onze nijverheid, die onder den druk van zoo zware lasten en zoo menigvuldige accijnsen gebukt gaat, dat geene vergelijking mogelijk is.

Men heeft inzonderheid op de Zwitsersche katoenen gewezen dat 't zonder verstand geschied is. Men moest ten minste weten, dat de voorkeur der Zwitsersche katoenen voornamelijk te danken is aan het Adrianopel-rood, dat dáár het best gefabriceerd wordt, en hier niet zoo goed na te maken is. Het is niet de schuld van den ondernemingsgeest onzer fabriekanten, dat zij in de bewerking van dat Adrianopel-rood minder slagen. Duizende proeven zijn en worden genomen, kosten zijn daarvoor niet gespaard. Men verrigt hier alles wat in Zwitserland gedaan wordt, zonder het rezultaat ginds verkregen te erlangen. Men mist hier alleenig het Zwitsersch water. Men komt dus tot het vermoeden, zoo niet tot de overtuiging, dat indien dezelfde operatiën zulk verschil van voortbrengsel leveren, de oorzaak daarvan moet worden gezocht in het verschil van water, dat daartoe gebruikt wordt. Maar hoe bij die preferentie aan het Zwitsersche fabriekaat gegeven de tarieven te pas komen, kan alleen worden beseft door degenen, die de zaken zien zoo als zij niet zijn, en meteen ten onderste boven keeren.

Eene andere naiëveteit van dezelfde gehalte vinden wij op dezelfde plaats van het verslag, waar men ook op Engeland wijst. „De Engelsche markt, zegt men „staat „voor vele fabriekaten, bijzonder voor manufakturen open. „Deze betalen, sedert jaren, in Engeland geen invoer„regt meer. *Doch van de gelegenheid tot plaatsing harer „goederen op die markt heeft de Nederlandsche nijver„heid tot dus ver weinig of geen gebruik gemaakt.*"

Och kom! hoe is het mogelijk? En wat zijn die fabriekanten ten onzent toch onnoozele lieden, dat zij van de gelegenheid, hun in het verslag aangewezen, geen of weinig gebruik maken! Is dat domheid of onwil van de fabriekanten, die òf van die gelegenheid zelfs geen kennis hebben genomen, òf, hetgeen nog erger is, ze geminacht hebben! En zijn onze handelhuizen niet even onnoozel geweest? Verbeeld u, ze hebben geen lust gehad, om een Nederlandsch fabriekaat in Engeland te plaatsen, zij, die alles koopen en verkoopen daar en waar iets te verdienen is! Zij gelieven maar geen gebruik te maken van het verlof, in het verslag gegeven, om onze manufakturen op de Engelsche markt te plaatsen? Die dwazen, die kleingeestig genoeg zijn om van de advokaten, die hun in de Tweede Kamer hun de les oplezen, geen meer voordeel voor onzen handel en nijverheid te trekken.

Het is onzen fabriekanten en handelaren evenwel niet al te kwalijk te nemen. Zij wachten vermoedelijk nog op eene uitbreiding van de vermaning, die hun zoo bereidwillig in het verslag is gegeven. Zij zullen welligt met ons nog van de heeren regtsgeleerden verlangen te vernemen, hoe zij er toe kunnen komen om onze manufakturen op de opene Engelsche markt te plaatsen. Zij meenen tot dusverre nog altijd, dat, al zijn er in Engeland op sommige artikelen geene tarieven op den invoer, daarom nog niet de gelegenheid is gegeven om die artikelen in Engeland met winst aan den man te brengen. Nu blijkt het wel, dat de heeren meesters in de regten — hoe de heer van Bosse daaronder verzeild is geraakt, moge hij zelf verantwoorden — daar anders over denken, dan de belanghebbenden; maar die heeren meesters in de regten, die zoo veel weten, schijnen onbekend met den toestand van den Engelschen manufaktuurarbeid, die, geholpen door een zeer sterk werkend beschermend stelsel, langzamerhand gekomen zijn tot eene ontwikkeling, die geen tarief meer behoeft. Daarenboven weten onze industriëelen, en dat moest vooral niet aan onze advokaten onbekend zijn, dat de maatschappelijke toestand in Engeland gansch anders is, dan bij ons, en dat zelfs ons burgerlijk wetboek verhindert, dat onze nijverheid op die hoogte kan worden opgevoerd, waarop die in Engeland staat. Ons belastingstelsel, de inrigting van onzen handel, ons burgerlijk wetboek reiken elkander de hand om onze katoenfabriekanten beneden de Engelschen te houden. Maar daar wordt in het verslag niet op gelet. Daar redeneert men buiten de feiten om. Gij hebt vrijheid van invoer; derhalve zijt ge óf een boosdoener óf een dwaas, als gij niet invoert.

Maar die heeren, die met zooveel voorname minachting over onze nijverheid en handel spreken, die verliezen ook al uit het oog, dat als de Engelschen, waar zij geene mededinging te vreezen hebben, vrijheid geven, zij daarentegen, waar de mededinging hun gevaarlijk is, de grenzen sluiten. Zij moeten b. v. eens letten op het fabriekaat van het glas, dat bij ons vrij laag op het tarief staat aangeteekend. Alle soorten van glaswerk betalen in Engeland bij den invoer *f* 132 de 100 ponden; zegge één gulden en twee en dertig cents het enkele Nederlandsche pond! En zie dan eens even de rubriek ijzer in. Alle ijzeraanvoeren zijn bezwaard met 10 pCt. En toch, is er een land waar meer ijzer verwerkt wordt dan Engeland? Wij kunnen hier het gansche Engelsche tarief niet afschrijven; maar ieder kan zich overtuigen, dat Engeland alles krachtig beschermt wat bescherming noodig heeft. Men raadplege daaromtrent de bij Leiter-Nypels te Maastricht gedrukte: „Vergelijking van het bestaande tarief van in- en uitgaande regten, met het nieuw ontworpene, benevens met de tarieven van België, Frankrijk, Duitschland en Engeland." En wil men bij ons op Engeland wijzen, als men verstandig handelen wil, dient men niet slechts op een enkel feit, maar op den toestand te letten waarin zich dat feit voordoet, en dan nog onderzoek te doen, naar de oorzaken, die dat voortbrengen. Had men dat in de Kamer gedaan, dan hadde men zich kunnen behoeden voor ligtzinnigheden als er thans in het verslag staan te lezen!

Men leest in het September-Nommer van het *Tijdschrift voor Nederl. Indië* het volgende:

In de verschillende afgelegen en geïsoleerde deelen van ons uitgestrekt Indisch gebied, grijpen soms voorvallen plaats, die eerst na jaar en dag bekend worden, of die voor altoos met eenen sluijer voor het oog der beschaafde wereld bedekt blijven, en alzoo, hoezeer ze het ook verdienden, nimmer eene plaats in de geschiedenis innemen. Menige heldendaad is op die wijze gepleegd, waarvan de kennis nimmer tot ons is doorgedrongen, maar die anders de algemeene bewondering zou hebben tot zich getrokken. Menigeen onzer landgenooten, als opziener of gezaghebber of onder welken nederigen titel ook, in de verre binnenlanden van Borneo of Celebes of Sumatra of eenig ander eenzaam eiland geplaatst, en geheel aan eigen krachten, beleid en voorzigtigheid overgelaten, geeft daar bewijzen van vastberadenheid, overleg, standvastigheid en moed, die vrij wat meer de algemeene aandacht verdienden, dan zoo vele verhalen van voorvallen en gebeurtenissen, waarmede de nieuwsbladen worden gevuld. Maar zij hebben geen publiek, dat die handelingen gadeslaat en waardeert; zij verrigten ze, zonder den prikkel der eere, die uit de bekendheid van het feit voortvloeit, en zij zijn dikwijls te bescheiden, om zelf er ruchtbaarheid aan te geven.

Door een toeval is ons zulk een feit, onlangs geschied, bekend geworden, en 't is ons niet alleen een genoegen, maar wij rekenen het ons tot pligt, te trachten er meer algemeene bekendheid aan te geven, overtuigd als wij zijn, dat het publiek, zoowel in Indië als in Nederland, de bewijzen van beleid en onverschrokkenheid, die wij hun zullen mededeelen, naar waarde zal weten te schatten.

In de gebergten, bosschen en wildernissen tusschen Palembang en Bengkoelen, op Sumatra, wonen talrijke

woeste volksstammen, die sedert vele eeuwen de schrik zijn hunner naburen. De landschappen, waarin zij wonen, zijn bekend onder den naam van de Pasoemah's; het grootste heet Pasoemah-lebar. Ze zijn zeer volkrijk, doch in die verhouding schaars bebouwd, een noodwendig gevolg van den aard en de levenswijze der bevolking; wat rijst, wat kapas en wat aardvruchten, zie daar al de voorwerpen van landbouw, die men er aantreft. Ook eenigen kleinhandel drijven de inboorlingen, maar bijna niet noemenswaard; ter verkrijging van zout en wat opium, brengen zij bindgaren in ruil, — ziedaar alles. Liever dan deze kunsten des vredes oefenen ze de bedrijven uit van den krijg en verspreiden schrik en ontzetting in 't rond, door plundering en brandstichting, door roof en moord.

't Behoort niet tot ons tegenwoordig doel, om deze, in menig opzigt zeer belangwekkende, bergvolkeren in hunne zeden en gewoonten naauwkeurig te beschrijven. 't Zou anders een zeer uitlokkend onderwerp wezen, waartoe vooral ook eene, op last van T. S. Raffles in 1817 derwaarts gedane reis zeer veel gewigtige bouwstoffen kan leveren (1). Genoeg zij het, dat wij thans het algemeene karakter der Pasoemah-volkeren hebben herinnerd, die, ofschoon overigens vele voortreffelijke en zelfs beminnenswaardige eigenschappen bezittende, toch voor de hen omringende bevolkingen zeer onaangename en gevreesde naburen zijn. Somtijds ziet gij hen in talrijke benden plotseling van het gebergte op een stil en welvarend landschap neervallen, en er het geluk, den vrede en de welvaart vernietigen; en de nietigste voorwendselen geven tot zulke roof- en moordtogten aanleiding.

Zoo ontving de heer A. Pruijs van der Hoeven, die onder welken nederigen titel is ons onbekend, als eenige, Europeesche gezaghebber, in een der aan de Pasoemahlanden grenzende, uitgestrekte distrikten van Bengkoelen is geplaatst, den 12 Augustus 1847 het berigt van zulk een inval in het aan zijne zorg toevertrouwde gebied. Hij had de hoofdplaats Tallo van zijn distrikt Allas, zijne woonplaats, verlaten, en bevond zich juist te Manna, ten einde den assistent-resident van Bengkoelen, zijnen chef, die op reis was naar Kauër, te gemoet te gaan en te ontmoeten. Daar kwam tegen twee uur in den namiddag in allerijl een boodschapper, om hem een brief van zijnen inlandschen schrijver, die in Allas was achter gebleven, te brengen. Het geschrift bevatte het berigt, dat ongeveer 200 Pasoemah's zich op de grenzen zijner afdeeling bevonden, met het voornemen, om de doesoen (het dorp) Tolong Doeriman aan te vallen. Naauwelijks had hij den brief gelezen, of hij steeg te paard en ijlde naar zijne woonplaats, waar hij 's avonds ten 10 ure aankwam. De hoop dat hij hier meer bijzonderheden omtrent den aanval der Pasoemah's zou vernemen, werd niet vervuld; men had er geen nadere berigten van; daarom besloot hij zelf de zaak te onderzoeken. Reeds ten 4 ure in den ochtend van den volgenden dag zat hij weder te paard, vergezeld van eenige kleine inlandsche hoofden zijner afdeeling en van zes zoogenaamde „oppassers" of policiebedienden. Met dit gevolg begaf hij zich naar het bedreigde punt, de doesoen Tolong Doeriman, die hij des middags ten 12 ure bereikte.

De tijding, hem den vorigen dag gezonden, vond hij bevestigd. Een troep van eenige honderde Pasoemah's was uit het gebergte gedaald en had zich op korten afstand van Tolong Doeriman gelegerd, gereed om de plaats aan te vallen. Maar de aanvallers hadden zich vergist, toen ze meenden, dat zij onverhoeds hun prooi zouden kunnen aangrijpen. De inwoners waren bij tijds gewaarschuwd; de heer Pruijs van der Hoeven vond hen, bij zijne komst, op hunne hoede en bezig met het versterken der doesoen. Zij hadden een aarden wal, ter hoogte van zes voet, aan de buitenzijde voorzien van scherp gepunte bamboezen, zoogenaamde „ranjoe's", om het dorp getrokken. Aan de oostzijde van het dorp ligt een kleine heuvel. Die heuvel beheerscht en bestrijkt de doesoen; daarom hadden de inboorlingen er een bastion opgerigt en een stuk geschut, onder den naam van „dilla" bekend, een soort van draaibas, op geplaatst.

In dien staat vond de heer Pruys van der Hoeven de verdedigingsmiddelen van het bedreigde dorp. Hij nam ze onmiddellijk met de meeste belangstelling in oogenschouw, en liet ze, voor zoo veel zijne middelen dit toelieten, nog verbeteren en versterken. Om de gansche doesoen heen, liet hij struikgewas wegkappen, en de wegen door verhakkingen, wolfskuilen en ranjoe's versperren, zoodat de plaats alleen van den achterkant te genaken was. Een heuvel aan de westzijde, regt tegenover dien aan de oostzijde, trok vooral zijne aandacht; immers, hij was van dien aard in dien toestand, dat van daar de doesoen zeer gemakkelijk kon worden aangevallen. Daarom hield hij het voor volstrekt noodzakelijk, om dit punt te bezetten. Den 20n Aug. liet hij den heuvel gedeeltelijk van het daarop groeijende struikgewas zuiveren en plaatste er een wachthuisje op, van een aarden wal, in den vorm van een hoefijzer, ter hoogte van vier voet, omgeven. Dat wachthuisje had gemeenschap met de doesoen door een weg, aan weerszijden door verhakkingen versterkt, en door eene brug, leidende over de gracht en den aarden wal, die om de geheele doesoen was getrokken. De afstand van de brug tot het wachthuisje bedroeg 60 passen.

Des namiddags monsterde de heer Pruijs van der Hoeven zijne manschappen, en bevond, dat hij ter zijner beschikking had: 6 policiedienaren of oppassers, 4 vrijwilligers en zijn bediende Doeachem, allen met geweren gewapend. Hij zelf had mede zulk een wapen, zoodat er in 't geheel twaalf geweren waren. Bovendien had hij een lilla op den heuvel en nog 120 man van de doeson, met lansen gewapend. De wachten werden door hem aldus verdeeld. In het bastion plaatste hij drie oppassers en 50 man van de doeson, onder bevel van een hoofd der doesoen, radja Djaja. Voorts werd aan 80 doesoen-bewoners en drie van de met geweren voorziene vrijwilligers, in de doeson-zelve eene plaats aangewezen, om het dorp te bewaken, onder aanvoering van radja Kalipps. Eindelijk werden drie oppassers, de bediende Doeachem en 20 man doeson-bewoners in het wachthuisje geplaatst, waar de heer Pruijs van der Hoeven tevens zijn hoofdkwartier vestigde.

Intusschen had hij eenige lieden afgezonden naar de Pasoemah's, die zich in de doesoen's Tandjong Menang en Rantouw Mangko hadden verschanst, ten einde de reden hunner komst te vernemen en hun aan te zeggen, dat indien zij eenige grieven tegen de bewoners van Tolong Doeriman hadden, de Nederlandsche gezaghebber die verlangde te vernemen, ten einde zoo mogelijk tot eene minnelijke schikking te geraken. Maar tevens werd hun te kennen gegeven, dat, indien zij binnen 24 uren geen behoorlijk antwoord gaven, zij als vijanden van het Nederlandsche goevernement zouden worden beschouwd en als zoodanig behandeld.

Het antwoord was kort en duidelijk. Zij verklaarden gekomen te zijn, om Tollong Doeriman in de asch te leggen en bij dit voornemen te blijven. Tevens vernam de heer Pruijs van der Hoeven, dat zij ongeveer 50 man hadden, met geweren gewapend, en in 't bezit waren van een grooten voorraad kruid en lood en tevens van de noodige levensmiddelen.

Den 21sten Augustus des morgens hoorde men, aan de zuidzijde der doesoen, een vervaarlijk geschreeuw, weldra opgevolgd door een hevig geweervuur. Dat was de eerste aanval. De vijand had zich, op ongeveer 400 pas van de doesoen, in het struikgewas geschaard, en was dus voor de belegerden onzigtbaar. Van daar vuurde hij onophoudelijk, maar de onzen beantwoordden zijne schoten niet. De heer Pruijs van der Hoeven had een streng bevel gegeven, om niet te vuren, dan wanneer het schot bijna zeker was; hij had daarmede het doel, om het kruid, waarvan men geen overvloed bezat, niet nutteloos te verschieten. Hij liet echter de lilla brengen naar dat deel der doesoen, 'twelk tegenover den vijand gelegen was, en wierp eenige druiventrossen naar de plaats van waar het hevigst gevuurd werd. Later vernam hij, dat daardoor één man aan den schouder gewond was geworden.

Ten één ure trok de vijand terug; daar hij de bevolking der doesoen op hare hoede vond, begaf hij zich weder binnen zijne verschansingen. Onder de kogels die hij binnen de doesoen had geschoten en welke daar gevonden werden, bevonden zich eenige spitsvormige bukskogels, een bewijs, dat de aanvallers goede geweren hadden.

Den 22n had de heer Pruys van der Hoeven zich, met zijnen bediende, Doeachem, begeven naar het bastion, om de daar geplaatste wacht tot waakzaamheid aan te sporen, dewijl hij een aanval van die zijde wachtende was. Maar naauwelijks bevond hij zich daar, of hij vernam plotseling twee schoten, weldra door een hevig geweervuur gevolgd, van de zijde van het wachthuis. Door zijnen bediende Doeachem gevolgd, snelde hij onmiddelijk derwaarts. De hoogte, waarop het wachthuisje door hem geplaatst was, vond hij reeds door den vijand bezet. De daar geplaatste wacht had de vlugt naar de doesoen genomen. Bij zijne komst waren er nog slechts vijf mannen, die achter de omwalling der doesoen stand hielden. De Pasoemah's stonden gereed, om de doesoen binnen te dringen. De heer Pruijs van der Hoeven had nog een grooten afstand open terrein af te leggen, vóór hij zich achter de omwalling bevond. Zoodra de Pasoemah's hem herkenden, als den eenigen Europeaan en dus den aanvoerder, losten zij alle geweren op hem, zonder hem echter te raken. Gelukkig en ongedeerd bereikte hij de beschutting der omwalling, en slechts een oogenblik later knalden bijna gelijktijdig zijn geweer en dat van Doeachem, die hem getrouw was bijgebleven en overal gevolgd. Beiden, zoowel de meester als de bediende, maar vooral de eerste, waren uitstekende scherpschutters; twee Pasoemah's vielen ter aarde, de een in den hals, de ander in het hart getroffen. Beiden laadden en vuurden zonder tusschenpoozen; nog drie schoten van den heer Pruijs van der Hoeven en een van Doeachem doodden een derde en kwetsten drie anderen. Dat bragt de strijdende aanvallers in verwarring; zij trokken terug en beantwoordden het vuur onzer twee helden niet meer, dan door een enkel verloren schot.

Dit edel voorbeeld werkte weldadig en met kracht op de doesoen-bewoners. Hadden zij, bij 't bezetten van het wachthuis door den vijand, met overhaasting de vlugt genomen, thans keerden zij langzamerhand terug, aangemoedigd door het behaalde voordeel. Toen gaf de heer Pruijs van der Hoeven een sein, om de hoogte te berennen, en dat joeg den vijand in de grootste wanorde op de vlugt, terwijl velen hunner door de ranjoe's werden gewond. De jeugdige aanvoerder was echter verpligt, weldra de verdere vervolging te staken, dewijl de bezetting daartoe te gering was.

Ondertusschen zette men, thans vooreerst van de aanvallen des vijands bevrijd, met ijver de voltooijing der verdedigingsmiddelen voort. Nog denzelfden middag van 23 Augustus werd ijverig gewerkt, om het wachthuisje beter te versterken en tegen eene verrassing te beveiligen. Maar reeds den volgenden dag werd de aanvoerder in staat gesteld, om de vervolging van den vijand, die hij wegens gebrek aan middelen had moeten staken, met kracht voort te zetten. Immers toen ontving hij van Bengkoelen, werwaarts hij berigt van den toestand waarin hij zich bevond, had gezonden, eene versterking van 20 policiedienaren of oppassers. Nu trok hij den 25sten, met 30 geweren en 100 lansen, naar Tandjong Menang, om de Pasoemah's aldaar uit hunne verschansingen te verdrijven. Zoodanig echter was de indruk geweest, dien de houding van den heer Pruijs van der Hoeven en zijnen bediende op hen hadden gemaakt, dat zij, bij zijne nadering met deze geringe magt, reeds de vlugt hadden genomen.

Maar de doesoen's, die hen hadden ontvangen en ondersteund, moesten voor hen boeten. Vijf achterblijvers van de Pasoemah's werden gevangen genomen, en bovendien werden de doesoens Tandjong Menang en Rantouw Mangko in de asch gelegd, terwijl 100 pikols padi en verscheidene wapenen en goederen, den vijand toebehoorende, werden buit gemaakt.

Uit den O. Z. Voorburgwal bij de Heintjehoeksteeg is gisteren morgen het lijk opgehaald van een manspersoon, die zijn tijdelijk verblijf in de O. Z. Kapelsteeg, sedert eenige dagen heimelijk had verlaten.

Op den Haarlemmerdijk is een manspersoon, in beschonken toestand verkeerende, door eene vigelant overreden en met gebroken borstbeen naar het gasthuis gebragt.

De Minister van Staat baron Forstner van Dambenoy, zal de volgende maand het door hem aangekochte kasteel nabij Breda betrekken.

Men verneemt, dat aan den heer J. D. Viruly Pz. te Delft, door Z. M. koncessie is verleend tot droogmaking van den Breslandschen plas, in de nabijheid dezer stad gelegen. Door den koncessionaris zijn bereids de voorloopige kontrakten met de daarbij betrokken polderbesturen gesloten, zoodat met dit werk spoedig een aanvang zal worden gemaakt, en men dus de hoop mag voeden, dat deze waterplas, eerlang in vruchtbaar land zal worden herschapen.

Z. M. heeft aan C. M. van der Heyden vergund het aannemen en dragen der onderscheidingsteekenen van ridder der orde van den Rooden Adelaar 4de kl., hem door Z. M. den Koning van Pruissen geschonken.

'sGRAVENHAGE, 19 Oktober. Z. M. de Koning zal zich morgen vroegtijdig uit deze rezidentie naar het Loo begeven.

— H. M. de Koningin wordt in de eerste helft der volgende maand van Wurtemberg in deze rezidentie terugverwacht.

— H. M. de Koningin-moeder zal in de eerste dagen der volgende maand van Soestdijk alhier terugkeeren.

— HH. KK. HH. prins en prinses Frederik en prinses Maria worden in de eerste dagen der maand November van Moskau alhier terugverwacht.

— H. K. H. prinses Hendrik is heden morgen met den gewone sproortrein van 10 uur en 40 min. naar Rotterdam vertrokken, en zal zich verder over Keulen naar Coblentz begeven. Z. K. H. prins Hendrik vertrekt eerst overmorgen naar Luxemburg en zal de reis mede over Keulen en Coblentz nemen, ten einde HDs. gemalin af te halen.

ALKMAAR. 15 Okt. Ter kaasmarkt alhier zijn aangevoerd 499 stapels kaas, wegende te zamen 102,576 Ned. ℔. De prijs was: kleine ƒ 27, kommissie ƒ 27,50, middelbare ƒ 28,75 per 50 Ned. ℔.

---

(1) Zie Account of a journey from Manna to Pasummah-Lebar, and the ascent of Gunung Dempo, in the interior of Sumatra; performed bij order of The Honorable T. S. Raffles, Lieutenant Governor of Fort Marlborough, in the year 1817, bij E. Presgrave. Printed at the Mission Press Fort Marlborough, 1821.

Graanprijzen waren dien marktdag als volgt: Tarwe ƒ 8,75, Rogge ƒ 7,50, Gerst ƒ 5,50, Haver ƒ 4,75, Paardenboonen ƒ 8,50, Bruineboonen ƒ 11,50, Witteboonen ƒ 12, Graauwe Erwten ƒ 19, Groene Erwten ƒ 20, Kanariezaad ƒ 14,50, Rood Mosterdzaad ƒ 17, Geel Mosterdzaad ƒ 20,50, Karweizaad ƒ 14, Korianderzaad [illegible].

MIDDELHARNIS, 15 Okt. Aan den buitenkant van het naburige dorp Stellendorn, nabij Goedereede, is door zeker persoon aldaar een levende zeehond gevangen van buitengewone grootte en zwaarte, wegende 150 N. ℔.

MAASTRICHT, 16 Okt. Ll. Dingsdag 12 Oktober heeft de kommissaris des Konings, vergezeld van den burgemeester van Maastricht en vele andere notabiliteiten (na des maandags te voren de gemeente Nederweert bezocht te hebben) zich aan boord begeven van het jagt, door den heer J. van de Griendt ter zijner beschikking gesteld om diens veenderijen, *Helenaveen* genaamd, te bezoeken.

Na het noorderkanaal afgevaren te zijn, heeft de kommissaris des Konings meer dan twee uren aan het bezigtigen der veenderijen doorgebragt. De heer van de Griendt had de eer hem, de voornaamste werken aan te wijzen.

De kommissaris des Konings heeft die werken met eene levendige belangstelling in oogenschouw genomen en zijne bewondering daarover aan den ondernemer te kennen gegeven, daarbij het verlangen uitdrukkende, dat zijn voorbeeld in Limburg navolging mogt vinden.

Na bij den heer van de Griendt een kollatie te hebben gebruikt is de kommissaris des Konings met zijn gevolg tegen den avond naar Nederweert teruggekeerd.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 18 Okt. Zooals Frankrijk in vijf groote militaire departementen is verdeeld, even zoo wil men nu het burgerlijk bestuur in vijf groote burgerlijke goevernementen verdeelen. De prefekten zouden dan niet meer regtstreeks met de regering, maar met den burgerlijken goeverneur in aanraking zijn, en deze alleen met den minister van Binnenlandsche Zaken. Dit is nu datgene, waarover graaf de Morny onlangs sprak en wat men in de officiëele kringen onder decentralizatie verstaat.

— De *Moniteur* bevat een keizerlijk dekreet, houdende oprigting in Algerië van zes nieuwe onder-prefekturen en vijf nieuwe burgerlijke kommissariaten op militair grondgebied.

— Van den markies Loisne, onder-prefekt te Boulogne, is bij Dentu een brochure verschenen, getiteld: *France et Angleterre*, waarin getracht wordt te bewijzen, dat in de Fransche natie geen neiging voor een konstitutioneel leven ligt en geen Franschman de grondbeginselen der doctrinairen kan deelen, welke Engelands konstitutionalismus ter navolging in Frankrijk aanprijzen.

— Men begint te vermoeden, aangezien er geen nadere tijdingen nopens den berigten moord te Tehuan ontvangen worden, dat die tijding voorbarig door een Turkije vijandig blad is verspreid geworden, zoo als het geval met den moord te Stanchio was. Intusschen is de bron er van officiëel, daar generaal Mac Mahon die tijding naar Parijs heeft getelegrafeerd. Nu heeft men dadelijk per telegraaf den Franschen konsul te Gibraltar verzocht onderzoek te doen, daar tusschen die stad en Tetuan een onafgebroken gemeenschap bestaat.

— Naar men meldt, zouden de Fransche konsul te Alexandrië en kapitein Pullen zich met de voorloopige werkzaamheden, betreffende de schadevergoeding aan de Christenen te Djedda te verleenen, bezig houden. Volgens den *Progresse di Egitte* zou het bedrag dier vergoeding reeds vijftig millioen franken bereiken.

— Uit Konstantinopel wordt geschreven, dat de verschijning van de komeet onder de bijgeloovige bevolking van het Turksche rijk den grootsten schrik te weeg gebragt heeft, die echter later voor een geheel tegenovergesteld gevoelen plaats maakte. De Turken hebben zich nu in het hoofd gezet, dat het hemelligchaam de herleving van den alouden glans hunner magt beduidde. De staart der ster beteekende niets anders dan de vederbos op den tulband des Sultans. De dweepers onder de Muzelmannen, en er zijn er velen, gaan nog verder, en zien daarin een bezem, die Turkije van al het Christen-geboefte zal schoon vegen.

— Te Graves, nabij Bourg ziet men een wijnstok, waaraan tegelijkertijd rijpe druiven, onrijpe druiven en bloeisel zijn.

— Uit Turijn verneemt men, dat de provisioneele toestand van het ministerie aldaar een einde heeft genomen. De heer Cavour behoudt het bestuur van Binnenlandsche Zaken; 'twelk hij met de Buitenlandsche zal vereenigen. De heer Lanza zou met de Financiën worden belast, en door den heer senator Cadorna vervangen worden aan het ministerie van Onderwijs. Deze heer behoort tot de linkerzijde; men vermoedt alzoo dat het kabinet in zijn politiek volstrekt geen wijziging zal brengen.

— Te Turijn is het standbeeld van Karel Albert, door onbekende handen beschadigd: het bloote zwaard des konings is aan vier stukken gebroken.

ENGELAND.

LONDEN, 18 Okt. Volgens de *Jewish Chronicle* heeft in een synagoge, onder voorzitterschap van sir Jozef Montefiore eene *meeting* plaats gehad om te beraadslagen over den jongen Mortara, het Israëlitiesch kind, dat te Rome wordt opgevoed, zooals men weet tegen den wensch van zijn vader, en tot verbolgenheid van diens geloofsgenooten. Op die *meeting* bragt het bij een vorige gelegenheid benoemd „*special Montara committee*" verslag uit van zijne handelingen. Volgens dit verslag zou lord Malmesbury, in antwoord op een aan hem door het komité gerigten brief, hebben gemeld, dat hij het gewigt van deze gebeurtenis voor de Protestantsche wereld en voor het beginsel der geloofsvrijheid diep gevoelde, en de Engelsche Regering met de Fransche zou zamenwerken ten einde het kind aan zijne ouders werd teruggegeven.

Men meent dat de woorden van den minister door het komité slecht begrepen of onnaauwkeurig terug gegeven zijn. Het is niet waarschijnlijk dat lord Malmesbury op een verzoekschrift van Israëlieten, houdende beklag over daden van Katholieke municipale autoriteiten, te Bologna, een buitenlandsche stad, zal antwoorden met het gevoelen der „Protestansche wereld", en nog minder gelooft men, dat deze staatsman eene zamenwerking met Frankrijk kan hebben beloofd. Engeland staat toch met de Regering te Rome in geen diplomatische aanraking, en kan aldaar derhalve niet door middel van een gezant zijn wenschen pogen op te dringen.

— Onlangs beviel eene vrouw te Bristol van een drieling en wendde zich tot de milddadigheid der Koningin. Hare Majesteit zond haar voor ieder kind een goudstuk. Bij den doop ontvingen de kinderen de namen *Faith*, *Charity* en *Hope*, dat is: Geloof, Liefde en Hoop.

— Te Konstantinopel is men nog immer in de grootste onwetenheid ten aanzien der mededeelingen welke lord Stratford de Redcliffe van wege koningin Viktoria aan den Sultan heeft kunnen doen.

— Men zal zich herinneren dat de heer Buchanan, prezident der Noord-Amerikaansche Unie, in zijn antwoord aan Koningin Viktoria ter gelegenheid van het leggen van den transatlantischen kabel, zich heeft bediend van deze bewoordingen: „Zullen niet al de natiën der *christenheid* eenstemmig verklaren dat de telegraaf immer onzijdig moet zijn?" De woorden „al de natiën der *christenheid*" wekten de gevoeligheid op van een Israëlietischen geestelijke te Milwaukee, den heer J. Kalisch, en hij achtte zich verpligt tegen deze soort van uitsluiting van het Joodsche volk bij den prezident te protesteeren.

Hij schreef een brief in dien geest aan den heer Buchanan, en zond hem tevens een zeer geleerd werk, door hem, rabbijn, geschreven en getiteld: *Gids voor de rationeele beoefening der Gewijde Boeken.* De prezident oordeelde het niet noodig op het protest van den geestelijke te antwoorden, en vergenoegde zich met hem eenige regelen te schrijven houdende dankbetuiging voor het gezonden werk. Doch de Eerwaarde Heer Kalisch was niet voldaan, en zond een tweede protest naar Washington. Daarop kreeg hij van den heer Buchanan het volgende antwoord:

„Washington, 18 Sept. 1858.

„Eerwaarde heer!

„Ik heb uw geëerd schrijven van 5 dezer ontvangen, en veroorloof mij u te doen opmerken, dat gij mijn antwoord aan H. M. Koningin Viktoria te stipt naar de letter hebt opgevat. Toen ik de woorden *al de natiën der christenheid* bezigde, had ik geen oogenblik de bedoeling den minsten blaam op uwe geloofsgenooten te werpen. Nooit is zulk eene gedachte bij mij opgekomen. En als prezident der Vereenigde Staten en als mensch zal ik altoos de voorstander zijn van een volkomene en algeheele godsdienst-vrijheid. Voor een groot aantal uwer geloofsgenooten koester ik de hoogste persoonlijke achting; en ik zou de laatste mensch ter wereld zijn om, hetzij in een officiëel stuk, hetzij in een partikulieren brief, eene uitdrukking te bezigen die kwetsend is voor hun karakter of in staat hunne gevoeligheid op te wekken.

„Ik ben enz. „JAMES BUCHANAN."

— Uit Hong-Kong wordt dd. 24 Aug. geschreven, dat te Kanton de toestand eenigerwijs verbeterd is. Men hoorde er minder van nachtelijke aanrandingen tegen de schildwachten. Onlangs heeft men toch eenige koelies gevat, die nabij de Oostpoort zwierven en van bevelschriften van Mandarijnen voorzien waren; de arme drommels hebben zich in de gevangenis opgehangen. Ook ziet men geen proklamatiën meer, waarbij de hoofden der Europeërs op prijs worden gesteld. Nu is de woede der dapperen tegen Yeh gerigt; zij beschuldigen hem de stad verkocht te hebben, want anders zouden de „barbaren" nooit in staat zijn geweest hem gevangen te nemen.

De kommissaris heeft een schrander besluit genomen — hij heeft van zijn ambt afstand gedaan. Lang weigerde hij aan het sluiten van den vrede te gelooven, en toen de Fransche en Engelsche generaals hem hiervan kennis gaven, antwoordde hij, dat hij hen niet geloofde, dat het waarschijnlijk een list der Engelschen was tegen hem, Hwang, beraamd; hij wilde evenwel nadere tijdingen wachten; maar hadden de Engelschen hem bedrogen dan zou hij ze alle verdelgen.

Volgens eene andere lezing zou Hwang een brief aan den Engelschen generaal hebben geschreven, om hem te berigten, dat hij vernomen had dat de Keizer, zijn meester, den „barbaren" den vrede had geschonken en dat hij, Hwang, hen dienvolgens niet langer zou bestoken en trachten den *toorn* der „dapperen" te temperen; daarvoor verwachtte hij, dat de „barbaren" zich dankbaar jegens den Keizer betoonen en rustig blijven zouden, willen zij niet alle verdelgd worden. Die brief zou aan Hwang teruggezonden zijn en generaal Straubenzee hem hebben doen weten, dat, wanneer hij, Hwang, nogmaals op dien toon schreef, men hem te Peking zou aanklagen van het vredestraktaat geschonden te hebben.

Tot hiertoe toont het hof te Peking niet veel haast om het traktaat ten uitvoer te brengen. Lord Elgin is steeds te Sanghaï, waar hij de twee kommissarissen Kwliang en Hwashana wacht om over de uitvoering van het traktaat met de Engelsche en Fransche gevolmagtigden overeen te komen. Die heeren maken geen spoed om te verschijnen. De Chineezen zijn slim genoeg om te zien dat de Europeesche handel veeleer van hen dan zij van den Europeeschen handel afhangen. Men vreest dat de fanatieke bevolking van Kanton een soort van verzet tegen de Europeërs in den zin heeft, door alle betrekking met hen te staken. Mogt dit plan langs de geheele kust uitgevoerd worden, dan zouden de Europeërs in een neteligen toestand geraken en het traktaat geheel krachteloos worden; gesteld dat deze vrees gegrond zij, dan vraagt men, wat onze rezidenten van een nieuwe expeditie tegen Kanton verwachten; 't zouden [illegible] geen kanonnen zijn, die den Chineezen tot betere denkbeelden bragten, en 't is veeleer aan den tijd, dat men het moet overlaten, om de hartstogten te bevredigen en tusschen beide volken de gewenschte toenadering te doen ontstaan.

— De *Niagara*, die den 6n New-York verliet, is aangekomen, en heeft o. a. de volgende berigten medegebragt:

Het Zweedsche schip *Catharina* heeft nog 23 geredde schipbreukelingen van de *Austria* te Quebeck aangebragt.

Te New-York is het kristallen paleis eene prooi der vlammen geworden. De brand barstte uit tijdens eene tentoonstelling van handelsartikelen werd gehouden en 2000 personen ter bezigtiging in het paleis bijeen waren, waarvan waarschijnlijk vele het leven hebben verloren. Er bestaat zwaar vermoeden dat deze verschrikkelijke ramp door kwaadwilligheid is veroorzaakt. De waarde der verbrande goederen bedraagt het dubbel der waarde van het paleis.

Te Charleston en Boston heerscht de gele koorts.

De minister van Nicaragua bij het kabinet van Washington ontkent eenigerlei bedoeling zijner Regering om de Noord-Amerikaansche Unie te beleedigen.

Uit Trinity-baai verneemt men dat geen verstaanbaar sein van Valentia meer ontvangen wordt.

Te Havannah is een kruidmagazijn gesprongen; 28 menschen hebben voor zoo veel reeds bekend is daarbij het leven verloren, en ruim honderd zijn gekwetst; een groot aantal andere ligt nog onder het puin bedolven. 90 suikerschuren zijn vernield.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 16 Oktober.

GETROUWD (14 Okt.): W. Stumpff, wed., met A. C. M. Klinkert. - J. Minnigh met C. C. M. Müller. - A. M. de Ruyter met L. S. Meier. - Dr. E. A. C. Seignette, van Schiedam, wed. met J. C. Homan.

BEVALLEN (13 Okt.): E. A. Humme, geb. Leuring, D. - W. O. Ter Gast, geb. de Reus, 2 D. — (14 Okt.): M. O. W. Hoebé, geb. van Dorth, Z.

OVERLEDEN (12 Okt.): Mr. V. M. Nieuhoff, 74 j. - T. Krijger, 52 j. - M. Hessen, 22 j. — (13 Okt.): S. E. van Groen, 10 j. — (14 Okt.): 't Kind van J. Sinnige, 4 d. - M. Lusink, 22 jaren.

Wisselkoers.

2/m. Parijs	ƒ 55½	2/m. Livorno	ƒ 39⅛
Zigt „	„ 56	„ Napels	„ 80¼
2/m. Bordeaux	„ 55¾	3/m. Petersburg	„ 1.70½
½/m. „	„ 55⅝	6/w. Weenen	„ 34½
3/m. Madrid	„ 237	„ Augsburg	„ 35½
„ Cadix	„ 239	„ Frankfort	„ 99
„ Sevilla	„ 236	2/m. Hamburg	„ 34⅞
„ Bilbao	„ 236	Zigt „	„ 35$\frac{1}{16}$
„ Lissabon	„ 40½	2/m. Londen	„ 11.67½
„ Porto	„ 40½	Zigt „	„ 11.75
2/m. Genua	„ 45¾	Rotterdam	„ ⅛

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

Effekten	Rente	18 OKT. 4½ u.	a		gebl.
Amsterdam, Thesaurie	5 pCt.		a		
Nederl. Bank	4 „	169	„		
Nederl., Werkel. Schuld à	2½ pCt.	64¾	„	64 13/16	
Dito Dito	3 „	76 9/16	„	76⅝	
Dito Dito	4 „	98⅝	„	98¾	
Amortisatie-Syndikaat	3½ „	93	„	93¼	93
Aand. Handel-Maatsch.	4½ „	141½	„	141¾	
Oost-Ind. Leening	4 „		„		
Aand. Holl. Spoorweg			„		
Leening idem	4½ „		„		
Aand. Rijn-Spoorweg	4½ „		„		
Maatschappij van Weld.	4 „	63	„		
België, Cert. Adm. B. Bk.	2½ „		„		
Dito *Rothschild*	2½ „	53½	„		
Frankrijk, Certifikaten	3 „		„		
Spanje, Obligatiën	1½ „	30 3/16	„	30⅜	30 3/16
Dito	3 „	45⅝	„	45¾	
Dito Binnenlandsche	3 „	41⅜	„	41½	41½
Amortisable Schuld		11 13/16	„	11⅞	
Bewijzen Coupon		6⅛	„	6¼	6 3/16
Crediet Instel. bij *Prost & C°.*		85	„	86	
Portugal, Obligatiën	3 „	46⅜	„	46½	46 7/16
Dito 1856	3 „	45 3/16	„	45 5/16	45¼
Uitgestelde		29 13/16	„	29⅞	
Rusl., Obl. bij *Hope en C°.*	5 „	105⅞	„		
Dito bij idem 1828/1829	5 „	103¾	„		
Cert. bij idem 1831/1833	5 „	91	„		
Dito bij idem 1840	4 „	86¼	„		
Dito bij *Stieglitz*	4 „	86⅛	„	86 3/16	
Dito Nieuwe	4 „		„		
Dito 5de Serie	5 „	97 13/16	„		
Dito 1855, 6de Serie	5 „	101⅞	„		
Dito Adm. te Hamburg	5 „		„		
Dito dito te Londen	5 „		„		
Dito dito dito	4½ „	98	„		
Inschrijv. in Assignatiën	6 „		„		
Certifikaten van dito	6 „	66 13/16	„	66⅞	
Spoorweg Aktiën	5 „	75¼	„		
Polen, Aand. 1835, fl. 500		158½	„		
Obligatiën	4 pCt.	81¾	„		
Pruissen, Oblig.	4½ „		„		
Aandeelen 1854	3½ „		„		
Oostenrijk, Obl. bij *Goll en C.*	5 „		„		
Dito dito	4 „		„		
Dito Metalliek	5 „	77⅜	„	77 9/16	77 7/16
Dito Rente Amsterdam	5 „	87	„	87¼	87¼
Dito Nationale 1854	5 „	77⅞	„	78	77⅞
Dito dito	2½ „	39 7/16	„	39½	
Weener Bankaktiën	ƒ		„		
Dito Aand. fl. 250, 1839	„	329	„		
Dito dito „ 250, 1854	4 pCt.		„		
Beijeren, Spoorweg Aandeelen			„		
Napels, Cert. bij *L. en B.*	5 „		„		
Dito bij *Rotschild*	5 „		„		
Denemarken, Obl. te Lond.	5 „		„		
Dito	3 „		„		
Braz. Geldl. 1824 v. £ 100	5 „	100⅝	„	100¾	
Dito 1839 van £ 100	5 „		„		
Dito 1843 „ „ 100	5 „		„		
Dito 1852	4½ „		„		
Sardinië	5 „		„		
Peru, Geldl. 1854	4½ „		„		
Dito te Parijs	„		„		
Ecuador, Oblig. 1855	1 „	15	„	15⅜	
Venezuela, dito 6 pCt. thans	4¾ „	39½	„		
Dito Uitgestelde	2¼ „		„		
Grenada, Obligatiën	3¼ „	19	„		
Dito Uitgestelde		5¾	„		
Mexiko, dito	3 „	18 13/16	„	18⅞	
Nrd-Amer. Ph. *Hope en C.*, Lr. A	/		„		
Dito dito	Lr. B „		„		
Dito bij *Rothschild*	6 pCt.		„		
Amerik. Bank-Aktiën			„		
Illinois Spoorw Aandeelen			„		
Dito Oblig. Constr. Bons	7 pCt.		„		
Louisiana	5 „		„		
Grieken, Obl. Geldl. 1825	5 „	4 5/16	„		

Handel-Maatschappij kontant 142; Russische Spoorweg doorgef. 246½, ¾.

De variatiën waren over 't gehcel van niet veel belang Portugeesche in aangeboden stemming.

Koers van het Geld: Beleening 3 pCt., Prolongatie 3 pCt., Diskonto 3½ pCt.

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 18 Okt. België 2½ pc. 57; 4½ pc. 99¾; Metal. 81⅛; Nation. 81½; Spanje 1¼ pc. 29⅞ p; 3 pc. 42¼ p.

PARIJS, 18 Okt. Rente kont. 4½ pc. 95.90, op tijd 3 pc. 73.10; Fr.-Oost, Spoorw. 637; Spanje 1½ pc. 30¾; 3 pc. 42½; Rom. Leening 93½.

MADRID, 18 Okt. Spanje 3 pc. 42.70; 1½ pc. 31.05.

LONDEN, 18 Okt. Cons. 98⅝; Braz. 5 pc. ——; 3 pc. Mexiko 20⅜; 4½ pc. Peru 89⅞; 3 pc. id. 69½; 4½ pc. id. doll. bonds 77; Grenada uitgest. 5⅞; id. werkelijke 20¾. 3 pc. Venezuela 40½; 2¼ pc. id. 15; 5 pc. Port. 46⅞; 3 pc. Spanje 46⅝; 1½ pc. id. 30½; Amortiz. —, Coupons 6⅜; 4½ pc. Russen 101½; 5 pc. id. 112; 2½ pc. Holland 66¾; 4 pc. id. 100⅜; Illinois Shares 76exd.; id. 7 pc. Oblig. 80; Sardinië 93½; Ecuador 15⅞.

WEENEN, 18 Okt. Metall. 5 pc. 82⅜; Nation. 82¾; Bank-Aktiën 952; Noord-Bahn akt. 170; Credit Anst. 242; O.-Fr. Spoorw. akt. 260; Saltzb. 100¼; Lomb. Venetiaans. 127½; Wissel op Londen 3/m. 9.54; Goud 4¾; Zilver ¼.

BERLIJN, 18 Okt. Stieglitz 5de serie 104; 6de id. 103; Rusland 5 pc. 110; Pruiss. Staats. 4½ pc. 100¾; Diskonto 5½.

FRANKFORT, 18 Okt. Metalliek 5 pc. 80¼; Spanje 3 pc. 41; 1½ pc. 30⅛, Wissel op Londen 117¼; Weenen 117¼, Parijs —, Amsterd. —, Diskonto 5.

NIEUWSTIJDINGEN, BETREFFENDE INTRESTBETALINGEN, UITLOTINGEN, GELDLEENINGEN, ENZ.

PRIJZEN VAN COUPONS EN LOSBARE OBLIGATIEN.

Metalliek	ƒ29,30	à —	Pruissische	ƒ 34¾	à —
Napelsche	„ —,—	„ —	Spaansche	„ —,—	„ —
Div. in £	„ 11,65	„ —	Hamb. Russ.	„ 34⅛	„ —
Eng. Russen	„ 11,65	„ —	Russ. in Z. R.	„ 34	„ —
Fransche	„ 55⅝	„ —	Polen „ P. R.	„ 36	„ —
Belgische	„ 55¾	„ —	„ „ Fl.	„ 27	„

Nationale Metalliek ƒ29.40. Amerik. in Doll. ƒ2.35.
Coupon Mexiko 1 Jan. 1854. 15 Okt. ƒ14⅝, 11/16.
16 Okt. ƒ14⅝. 18 Okt. ƒ14⅝, 11/16.

SPECIE-COURS.

GOUDEN SPECIËN.

Stukken à ƒ10 per Stuk	ƒ 9,70 à 9,80
Oude Gerande Dukaten	„ 5,50 „ 5,60
Wigtige Souvereinen	„ 11,70 „ 11,80
„ Pistolen	„ 9,50 „ 9,60
Stukken van 20 Franks	„ 9,30 „ 9,40

Baren Goud en Speciën à ƒ1442,60 per Ned. ℔ fijn 10 à 11 pc.

ZILVEREN SPECIËN.

Piasters per Stuk	ƒ2,55 à 2,60
Stukken van 5 Franks	„ 2,33 „ 2,36
Brabandsche Kroonen	„ 2,65 „ 2,70
Fransche	ƒ 2,70 ƒ 2,75
Pruissische Daalders	„ 1,74 „ 1,77
Zilver 1000 à 980	„ —,— „ —,—
„ 900 „ 700	ƒ104,20 à 105,—

HANDELSBERIGTEN.

GRAANMARKT.

AMSTERDAM, 18 Okt.

Tarwe ruim prijshoudend: 134, 135 ℔ witb. Poolsche ƒ335, ƒ340; 127 ℔ o. b. dito ƒ316; 61 last a 130/131 ℔ b. dito ƒ305—309.

Ongedroogde Rogge iets hooger, gedr. prijshoudend: 126 ℔ Pruiss. ƒ193; 118 ℔ Galatz ƒ172; 114 ℔ Petersb. ƒ166.

Garst in een doen: 106 ℔ fijne Zweedsche ƒ148; in veiling 180 last beschadigde Ismaëls a 94—101 ℔ van ƒ105—125.

Haver zonder handel.

Boekweit onveranderd: 119, 120 ℔ Amersfoortsche ƒ194, ƒ196; 122, 123 ℔ Holsteinsche ƒ202, 205.

Op 9 vaten Olie: röbs dadelijk 74, 74½; in Nov. ek. 76 ⅞. *Raapolie* op 6/w. ƒ43¼; Vliegend ƒ42; 1°. Mei ek. ƒ42⅝, ƒ¼ a ½; Nov. ƒ41½, ¾ a 2; Dec. ƒ42 a ¼. *Lijnolie* op 6/w. ƒ31¾; Vliegend ƒ39½; 1°. Nov. ek. ƒ30¼; Dec. ƒ30½. *Hennepolie* op 6/w. ƒ38¾; Vliegend ƒ37½.

SCHIEDAM, 16 Okt. Moutwijn ƒ15,—; Jenever ƒ20,50; Amst. Proef ƒ21,75; per Ned. vat zonder fust, zonder de belasting. Spoeling ƒ0,60 per ketel.

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 18 Okt. Plessex, Maria, St. Malo.
HELVOET, 18 Okt. Morvant, Frédéric, Camillas.

UITGEZEILD:

TEXEL, 18 Okt. Mooi, Maria, Triëst.
HELVOET, 18 Okt. Ring, Beaver, Boston. - Sterkenburg, St. Helena, Konstantinopel. - Boomgaard, Ecliptica, Triëst.
BROUWERSHAVEN, 18 Okt. Adriaans, Triton, (v. Rott.) Batavia

PRIJZEN DER PERCEELEN,

Geveild op Maandag 18 Oktober, in het O. Z. Heeren-Logement.

1. Huis en Erve, Heerengracht, KK 177; ƒ7300, ƒ1200, D. F. Stieven. — 2. Dito, Heerengracht, KK 145; ƒ8000, ƒ100, A. M. Braskamp. — 3. Huis, Tuin en Erf, Keizersgracht, Z 690; ƒ14600, ƒ300, J. A. Jolles, Jr. — 4. Het Logement *de Kroon*, met Paardenstalling, Plein bij de Utrechtschepoort te Naarden, N°. 559; ƒ2750, Opgehouden. — 5. Stalling en Erve, als voren, N°. 501; ƒ900, Dito. 6. Huis, Achterhuizen, Tuin en Erve, Amstel, Y 109; ƒ9900, ƒ100, Dito. — 7. Huis en Erve, Rokin, D 60; ƒ4850, ƒ125, A. Langerhuizen. — 8. Dito, O. Z. Achterburgwal, K 24; ƒ8400. - 9. Eene Bergloods, Achterhuis en Erven, Monnikenstraat, K 326; ƒ1600; te zamen ƒ10,000, ƒ10, Opgehouden. — 10. Huis, Achterhuis en Erve, Buitenkant, U 93; ƒ8950, ƒ50, Dito. — 11. Huis en Erve, Binnenkant, U 115; ƒ8950, ƒ50, Dito. — 12. Dito, N. Z. Achterburgwal, L 518; ƒ1900, B. Keuch. — 13. Dito, Oude Spiegelstraat, KK 60; ƒ2675, ƒ1, M. E. Anneveld. — 14. Dito, Printengracht, OO 679; ƒ3350, J. J. Evers. — 15. Dubbel Huis, Tuinen en Erven, Koestraat, K 219 en 220, ƒ2000, ƒ25, H. Heije. — 16. De helft in een Huis en Erve, St. Jansstraat, I 242; ƒ1100, ƒ100, H. R. Nieuwensteed. — 17. Huis en Erve, Pijlsteeg, I 118; ƒ2600, Opgehouden. — 18. Dito, Groote Houtstraat, UU 88; ƒ637, ƒ50, J. Drissen. — 19. Twee Huizen en Erven, Wijdesteeg, F 141 en 142; ƒ2475, ƒ25, Opgehouden. — 20. Huis en Erve, als voren, in het Slop, F 183; ƒ1425, F. Reysenbach. — 21. Dito, Egelantierstraat, NN 164; ƒ1375, ƒ70, H. Heije. — 22. Dito, Tuinstraat, OO 32; ƒ1600, G. Fikkert. — 23. Twee Huizen en Erven, Anjeliersgracht, OO 568 en 569; ƒ600, ƒ10, N. J. Beversen. — 24. Huis, Achterhuis en Erve, Prinsengracht, FF 547; ƒ3575, ƒ400, J. C. Schutte. — 25. Huis en Erve, Rusland, B 152; ƒ2475, ƒ50, H. R. Nieuwensteed. — 26. Huis, Achterhuis en Erve, Lindengracht, QQ 151 en 152; ƒ2400, ƒ25, F. Reysenbach. — 27. Huis en Erve, Goudsbloemstraat, QQ 474; ƒ1675, ƒ5, A. Kreulen Jz. — 28. Dito, Brouwersgracht, UU 648; ƒ2725, ƒ175, P. Palmboom. — 29. Dito, Joden-Houttuinen, Q 126; ƒ750, Opgehouden. — 30. Dito, Uilenburger Achterstraat, R 152 en 153; ƒ725, J. F. Schutte. — 31. Dito, Anjeliersgracht, OO 527; ƒ625, ƒ10, H. A. Pieters. — 32. Dito, Looijersgracht, in den Slepersgang, GG 438; ƒ357, ƒ8, D. Vernij. — 33. Dito, Lindengracht, in den Wittekoesgang, QQ 84; ƒ330, F. Fuchs. — 34. Dito, als voren, QQ 83; ƒ320, P. D. Lusink.

Advertentiën.

(683) Met het vooruitzigt om eerlang als **DEEL-GENOOT** in zijne Zaken te worden opgenomen, word[t] door eenen op het Binnen- en Buitenland handelende[n] COMMISSIONAIR, te dezer Stede gevestigd, aan een **JONG MENSCH** van goeden Huize, de gelegenheid aangeboden, zich Practisch te bekwamen in Handel en Administratie, des verkiezende onder genot van Kost, Inwoning en Huisselijk Verkeer, waarvoor eene matige vergoeding wordt verlangd. Vereischten zijn: Eene goede hand Schrijven, vlug Rekenen, eenige ervarenheid in de Fransche, Duitsche en Engelsche Talen, en het in staat wezen om reeds nu of later eenig Kapitaal te kunnen bijbrengen. Reflecterenden adresseren zich met Franco Brieven, met opgave van Ouderdom en Religie, onder Lett. Q 182, aan het Bureau dezer Courant.

(677) Op de **R. C. Weeshuisschool** te *Delft* wordt gevraagd, een **HULPONDERWIJZER** van den 2en Rang, tegen een salaris van ƒ**300**,— Diegenen die in staat is Onderwijs in den Zang te geven zal de voorkeur hebben. Reflecterenden gelieven zich schriftelijk of in persoon aan te melden bij den Wel-Ed. Heer T. VAN LEEUWEN, President van 't Parochiaal Armbestuur aldaar.

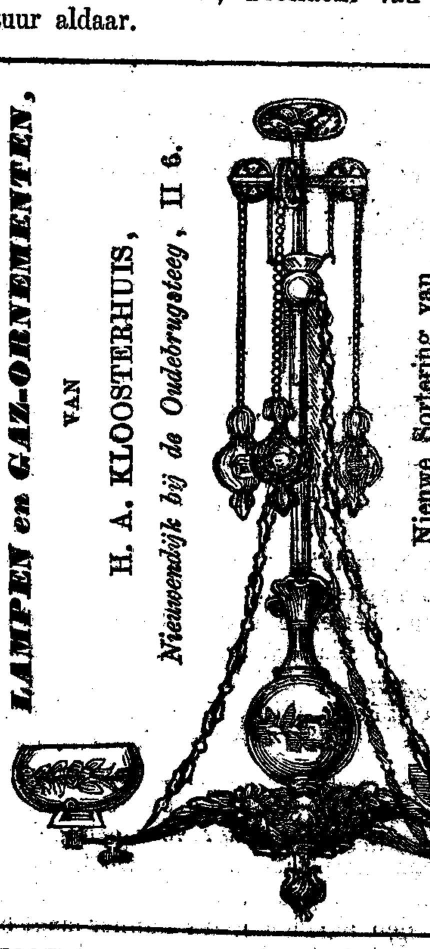

BOEKHANDEL VAN C. L. VAN LANGENHUYSEN.

Over de Tien Geboden van God en de v[ijf] Geboden van de H. Kerk, uit het Duits[ch] gevolgd, door C. STOLK, Pastoor te Leidschendam.
Prijs . . . . 40 Cen[ts]

MERKWAARDIGE KASTEELEN IN NEDERLAND,

door Mr J. VAN LENNEP en W. J. HOFDIJK, met platen.

Eerste Serie, compleet in 13 aflev. ƒ 9,20. Gebonden in 2 linn. Bdn. vergulde stempels ƒ 10,[…]
Tweede Serie, idem 15 „ „ 10,—. Idem idem „ 11,[…]

Elke Serie van dat onderhoudend en belangrijk werk, is afzonderlijk verkrijgbaar te Amsterdam, bij [den] Boekhandelaar G. W. TIELKEMEIJER.

Amsterdam, bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.